

1. Cele prowadzonych badań

Celem projektu jest przeprowadzenie systematycznych badań warunków, w jakich zdobywanie informacji jest racjonalnym procesem. Zakładając, że cele ludzkiego działania mogą być podzielone ogólnie na cele praktyczne oraz epistemiczne, proponowane badania skupiają się na dwóch pytaniach:

Pragmatyczna Wartość Informacji (PWI): Kiedy i w jakich warunkach zdobywanie informacji jest pragmatycznie racjonalne? Innymi słowy, pod jakimi warunkami powinniśmy, jako podmioty zainteresowane wyłącznie praktycznymi zyskami, zdobywać więcej informacji przed podjęciem decyzji? Przykładowo, pod jakimi warunkami racjonalnym jest wstrzymanie decyzji o tym, czy zabrać ze sobą parasol i skonsultowanie internetowych serwisów pogodowych w celu zdobycia dodatkowych informacji?

Epistemiczna Wartość Informacji (EWI): Kiedy i w jakich warunkach zdobywanie informacji jest epistemicznie racjonalne? To znaczy, pod jakimi warunkami powinniśmy, jako podmioty zainteresowane wyłącznie dążeniem do prawdy, zdobywać więcej informacji przed podjęciem decyzji? Przykładowo, pod jakimi warunkami racjonalnym jest wstrzymanie decyzji o zaakceptowaniu danej hipotezy naukowej i przeprowadzenie badań w Wielkim Zderzaczu Hadronów?

2. Badania realizowane w projekcie i hipotezy badawcze

Projekt bada trzy aspekty odnoszące się do PWI i EWI: **teorio-decyzyjny**, **probabilistyczny** oraz **empiryczny**. Pierwszy aspekt jest analizowany poprzez wykorzystanie różnych narzędzi teorii decyzji w celu, po pierwsze, wypracowania modelującego schematu oraz, po drugie, w celu przeprowadzenia analizy procesu zdobywania informacji z punktu widzenia jego praktycznych i epistemicznych konsekwencji, poprzez wykorzystanie różnych praktycznych i epistemicznych (kognitywnych) teorii decyzji. W odniesieniu do tego aspektu projektu główną hipotezą jest to, że warunki, w jakich zdobywanie informacji jest racjonalne dla podmiotów zainteresowanych wyłącznie praktycznymi celami są znacząco różne od warunków, w jakich zdobywanie informacji jest racjonalne dla podmiotów zainteresowanych wyłącznie celami epistemicznymi takimi jak dążenie do prawdy i unikanie błędów.

Aspekt probabilistyczny jest badany poprzez skupienie się na probabilistycznych metodach zmiany przekonań, które dostarczają użytecznych oraz szczegółowych modeli zdobywania informacji. Poprzez zbadanie tego aspektu projekt dostarcza systematycznego oraz precyzyjnego wyjaśnienia procesu zdobywania informacji. Biorąc pod uwagę różnorodność informacji, które mogą wpłynąć na nasze przekonania oraz różnorodność probabilistycznych sposobów, na jakie możemy rozumieć przekonania, nie istnieje jedna i uniwersalna probabilistyczna metoda zmiany przekonań. Jednym z głównych zadań projektu jest pokazanie, który rodzaj probabilistycznych metod zmian przekonań, a tym samym jaki rodzaj zdobywania informacji, jest racjonalnym środkiem do realizacji naszych praktycznych i epistemicznych celów.

Aspekt empiryczny jest badany poprzez analizowanie zjawisk ograniczonej racjonalności. Ujawnienie tych zjawisk w ostatnich latach doprowadziło do powstania modeli ograniczonej racjonalności, które biorą pod uwagę ograniczenia ludzkich zdolności np. ograniczona wiedza o świecie, ograniczona zdolność do utrzymywania tej wiedzy, ograniczona zdolność do określania konsekwencji działań, ograniczona zdolność określania możliwych dróg działania, ograniczona zdolność działania w warunkach niepewności. Główną tezę projektu odnoszącą się do tego aspektu jest to, że biorąc pod uwagę zjawiska ograniczonej racjonalności oraz modele stworzone do ich wyjaśniania nie jest jasne, czy zdobywanie informacji jest racjonalnym procesem.

3. Powody podjęcia tematyki badawczej projektu

Powszechnie przyjmuje się, że powinniśmy zdobywać jak najwięcej informacji przed podjęciem decyzji. Jednakże istnieją sytuacje, w których zdobywanie informacji wydaje się nieracjonalne, np. kiedy praktyczne koszty zdobywania informacji przewyższają spodziewane zyski albo kiedy przeprowadzenie eksperymentu naukowego może prowadzić do błędnych wyników. Co ważne, warunki, w jakich zdobywanie informacji jest racjonalne dla podmiotów zainteresowanych wyłącznie praktycznymi celami mogą różnić się znacząco od warunków, w jakich zdobywanie informacji jest racjonalne dla podmiotów zainteresowanych wyłącznie celami epistemicznymi takimi jak dążenie do prawdy i unikanie błędów. Co więcej, biorąc pod uwagę zjawiska ograniczonej racjonalności oraz modele stworzone do ich wyjaśniania nie jest jasne, czy zdobywanie informacji jest zawsze racjonalnym procesem. O ile zatem zdobywanie informacji jest wszechobecne w życiu codziennym oraz praktyce naukowej, o tyle istniejące teorie wyjaśniające wartość zdobywania informacji nie dają systematycznego i wyczerpującego rozumienia tego zjawiska. Zadaniem projektu jest dokonanie zmiany tej sytuacji.